

Κυρίες και Κύριοι,

Αποανάπτυξη, είναι η πρόταση ότι, μπορούμε να οργανώσουμε μια κοινωνία στην οποία θα ζούμε καλύτερα με λιγότερα υλικά αγαθά. Μια κοινωνία, που δεν θα είναι αναγκασμένη να μεγαλώνει διαρκώς, μόνο και μόνο για να επιβιώνει και να καταναλώνει. Μια κοινωνία, όπου οι αξίες της απλότητας, της ισότητας, της συντροφικότητας και της αυτάρκειας, θα αντικαταστήσουν τις ακόρεστες αξίες του πλουτισμού και του ακραίου ατομικισμού.

Αγαπητές μου φίλες, πρέπει να θελήσωμε επιτέλους, μια κοινωνία στην οποία οι οικονομικές αξίες, θα έχουν πάψει να κατέχουν κεντρική ή σχεδόν μοναδική θέση. Μια κοινωνία, όπου η οικονομία θα ξαναμπει στη θέση της, δηλαδή να γίνει ένα απλό μέσο του ανθρώπινου βίου και όχι ύστατος σκοπός.

Είναι απολύτως αναγκαία η έξοδος μας, από αυτήν την υπερμοντέρνα κοινωνία της κατανάλωσης και του θεάματος.

«Αλλά για να υπάρξει μια τέτοια επανάσταση, γιατί περί επανάστασης πρόκειται, πρέπει να συμβούν βαθιές αλλαγές στην ψυχο-κοινωνική οργάνωση του ανθρώπου και στη στάση του, απέναντι στη ζωή. Πρέπει δηλαδή να εγκαταλειφθεί η ιδέα ότι, ο μόνος σκοπός μας, είναι να παράγουμε και να καταναλώνουμε όλο και περισσότερο, μια ιδέα τόσο παράλογη, όσο και εκφυλιστική.

Ο φιλόσοφος Serze Latouche, καλεσμένος από το Πανεπιστήμιο των Ορέων, πριν από λίγο καιρό, εδώ στη Κρήτη, οποίος και εισήγαγε στη ζωή μας, τον όρο της αποανάπτυξης, λέει χαρακτηριστικά: «Η μεγέθυνση και η ανάπτυξη, είναι δύο μύθοι της οικονομίας, που οδηγούν τον κόσμο στον αφανισμό. Ο δρόμος της αποανάπτυξης είναι αναγκαστική πορεία. Θα επιτευχθεί με την ταυτόχρονη και συνδυασμένη πολιτική, πολιτισμική και προσωπική, αξιακή αλλαγή.

Για την αποανάπτυξη, πολιτικά, απαιτείται αλλαγή βασικών θεσμών του Κράτους. Πολιτισμικά, απαιτείται η επαν-ανάδειξη παραδοσιακών, αλλά επίκαιρων αξιών όπως, ο σεβασμός, η αλληλεγγύη, η δικαιοσύνη, η ταπείνωση, αξίες τις οποίες έχει

“καταπιεί” δυστυχώς, ο καταναλωτικός τρόπος ζωής και έχουν αντικατασταθεί, με όλο και περισσότερα υλικά αγαθά».

Αγαπητές κυρίες, το πρόβλημα των σημερινών κοινωνιών, είναι ότι είναι θεμελιωμένες πάνω στην έλλειψη μέτρου, και αυτό είναι **ύβρις**. Το πρόσταγμα είναι η μετάβαση από την κοινωνία, ψεύτικης αφθονίας, σε κοινωνία, λιτής αφθονίας. Όλοι μας θέλουμε να έχουμε συσσωρεύσει περισσότερα για την επόμενη χρονιά, ενώ κανείς από εμάς δεν πιστεύει ότι, η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στην ετήσια, αύξηση του επιπέδου κατανάλωσης.

Ο σύγχρονος άνθρωπος δεν πιστεύει πια σε τίποτα και κανείς πλέον δεν πιστεύει στην πρόοδο. Αυτό ακριβώς εμποδίζει τους πολλούς, να πιστέψουν και να ενστερνιστούν, την αποανάπτυξη.

Όμως η αλλαγή εισάγεται σιγά σιγά και με αυτόν τον τρόπο, αλλάζουν και οι άνθρωποι, αλλά και οι κοινωνίες στις οποίες ζούν.

Για ν' αλλάξουμε στ' αλήθεια τον κόσμο, προτού η αλλαγή του κόσμου μάς καταδικάσει σε οριστική οδύνη, όπως λέει ο Καστοριάδης, μένει να μάθουμε πώς θα βγούμε από την κοινωνία της κατανάλωσης και του κενού.

Ασφαλώς! Το πρώτο που σκέφτεται κανείς είναι, η *παιδεία*.

Που είναι η *παιδεία*, η εκπαίδευση του πολίτη; Το ζητούμενο δεν είναι να μάθει αριθμητική, το ζητούμενο είναι να μάθει να είναι πολίτης. Κανείς δεν γεννιέται πολίτης. Το μαθαίνει, κατ' αρχάς, βλέποντας την πόλη στην οποία ζει και όχι από την τηλεόραση που βλέπει.

Επειδή όπως γνωρίζετε, τίποτα δεν μπορεί να γίνει εξ αποστάσεως σε μια χώρα όπως η πατρίδα μας, «που τρέφεται με την εγγύτητα, ούτε πολιτική εξ αποστάσεως είναι δυνατή, ούτε παραγωγή, ούτε εκπαίδευση, είναι υποχρέωση όλων μας, να σώσουμε τη γλώσσα, την ιστορική συνείδηση, την πολιτισμική ιδιοπροσωπία, την ανάγκη και την χαρά των σχέσεων κοινωνίας, μέσα από την παιδεία».

Κάπως έτσι νομίζω θα αρχίσει να οικοδομείται η κοινωνία του μέλλοντος, η οποία θα έχει στόχο την ευδαιμονία, αντί την υλική

ευτυχία και την καταναλωτική υστερία. Θα έχει μικρότερη εξάρτηση από την ενέργεια και άρα θα διαχειρίζεται καλύτερα τις φυσικές πηγές ενέργειας.

Ας θυμηθούμε εδώ τον πόλεμο του νερού που έγινε στη Βολιβία το 2002, που έφερε ένα λαό αντιμέτωπο με μια εταιρεία και είχε ως αποτέλεσμα τη νίκη τους. Μέσα από τέτοιου είδους κοινωνικές συμπεριφορές, οι ντόπιοι ήρθαν στην εξουσία και μαζί τους έφεραν τη διαφορετική σχέση και αντίληψη, που έχουν για την Φύση και τη ζωή. Κατοχυρώθηκε και συνταγματικά ότι, η φύση είναι δικαίωμα και ο φυσικός πλούτος είναι δημόσιος και κοινωνικός και δεν μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν, ούτε και να κακοποιηθούν. Σαν αρχή των κοινωνιών αυτών, ορίζεται το ευ ζην και όχι η κατανάλωση και η ανάπτυξη.

Και των δικών μας προγόνων η αντίληψη για το ευ ζην, ταυτιζόταν με την φύση, την ευημερία, την επάρκεια, δίχως να έχουν σκεφθεί ποτέ την ανάγκη της αποανάπτυξης, λόγω αυτής της ιερής στάσης ζωής που είχαν.

Είναι ώρα να δημιουργήσουμε μια κοινωνία, που στηρίζει την τοπική αγορά και καταναλώνει τοπικά προϊόντα, ενώ προμηθεύεται τα τρόφιμά της κατευθείαν από τους παραγωγούς. Τα μέλη της δουλεύουν 20 ώρες την εβδομάδα αντί 40, διαθέτοντας τον ελεύθερο χρόνο τους για την ανάπτυξη των κοινωνικών τους σχέσεων και την επαφή με τη φύση.

«Η μνήμη είναι συνείδηση χαραγμένη στο χρόνο»F. Pessoa.

Εμείς οι γυναίκες κουβαλούμε στην συνείδησή μας, όλη τη μνήμη εκείνη που χρειάζεται, για τις μικρές και μεγάλες αλλαγές της καθημερινότητας, όπως η επένδυση στις σχέσεις και όχι στην κατανάλωση, η επένδυση στην αγάπη και την αφοσίωση, την πίστη, τη λατρεία για τη φύση, την εργασία μέσα και έξω από το σπίτι. Αυτή η μνήμη πρέπει να γίνει πράξη.

Η γυναίκα δημιουργεί αυτάρκεια, μέσα από τις μικρές οικογενειακές μονάδες, οικοτεχνίες, όπως ο αργαλειός, η τυροκομία, η μαγειρική, η γλυπτική, η κεραμική, η γεωργία, η κτηνοτροφία, δίδοντας έτσι μορφή σε ένα νέο κοινωνικό πρότυπο που αντιστρατεύεται το δανεισμό, την ανεργία, την εργασιακή εκμετάλλευση, τη βία, την παραβατικότητα, τον ρατσισμό, την κοινωνική ανομία, την προσφυγή στο αλκοόλ και στα ναρκωτικά και άλλα προβλήματα, τα οποία σχετίζονται στενά, δυστυχώς με τη λογική του εύκολου κέρδους και της καταναλωτικής μανίας.

Φλερτάρουν με την αγροτική ζωή 1.5 εκ Έλληνες.

Το 68,2% έχουν σκεφτεί να επιστρέψουν στις ρίζες του. Το 19,3% έχει κάνει κινήσεις για την επιστροφή του ενώ πάνω από το 50% αυτών επιλέγει την αγροτική προαγωγή ως απασχόληση. Το 87,9% θέλει να φύγει για να έχει καλύτερη ποιότητα ζωής. Το 79,5% για τους χαλαρούς ρυθμούς και το 77% για το χαμηλό κόστος διαβίωσης.

Το 25,4% έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, το 43,5% έχει Πανεπιστημιακή Μόρφωση. Το 17,1% είναι απόφοιτοι ΙΕΚ, το 8,2% είναι απόφοιτοι λυκείου και το 1,2% απόφοιτοι γυμνασίου.

Οι ηλικιακές ομάδες είναι 25-29 χρονών το 10,6%

Έως 34 ετών το 21,2%, 35-39 ετών είναι 25,5% και 40-44 χρονών το 12,9%.

Οι περισσότεροι από το 60 των ανθρώπων αυτών είναι μεταξύ 28-40 ετών, στην πιο παραγωγική τους ηλικία δηλαδή.

Η κατάρρευση του **Κομμουνισμού**, ήταν αναπόφευκτο να οδηγήσει σε κρίση τον **Καπιταλισμό**. Όταν ένα σύστημα που στηρίζεται στον ελεύθερο ανταγωνισμό, μένει χωρίς αντίπαλο, το μόνο που του μένει να ανταγωνιστεί είναι ο εαυτός του, δηλαδή να φάει τις σάρκες του. Αυτό κι έγινε. Η **Ανάπτυξη** και δη η **Οικονομική**, ένας Μύθος που διαδέχθηκε στη λαϊκή φαντασία το **Αμερικάνικο Όνειρο**, κάλπασε ανεξέλεγκτα μετά τη Πτώση του Τείχους. Ο **Καταναλωτισμός**, που χρησιμοποιήθηκε στη Δύση ως μέσο επίδειξης του κατακτημένου επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης, στήριξε και υποστηρίχθηκε από το σύστημα. Ο φαύλος κύκλος, είχε κλείσει. Σύντομα τα **Υπέρ-**, μπήκανε στο παιχνίδι, οπότε η κατανάλωση έγινε **Υπέρ-κατανάλωση**, η παραγωγή **Υπέρ-παραγωγή**, το κέρδος **Υπέρ-κέρδος** και το χρέος **Υπέρ-χρέος**.

Στο σκηνικό της **Παγκοσμιοποίησης** που βιώσαμε τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η **Ανάπτυξη**, που στηρίχθηκε στο **Χρέος**, “φούσκωσε” το χρηματοπιστωτικό σύστημα που το χειρίζεται. Ήδη από την πρώτη της δεκαετία, οι διάφορες “φούσκες” που χρησιμοποιεί το σύστημα για να γεμίζει αέρα, άρχισαν να σκάνε η μια πίσω από την άλλη. Στην αρχή, στα τέλη της δεκαετίας του '90, ήταν τα **Χρηματιστήρια** και ειδικά η φούσκα των dot .com, μια κυρίως Αμερικάνικη υπόθεση, μετά η **Στεγαστική Πίστη**, πάλι αμερικανικό “θαύμα”, που ήταν όμως και το πρώτο καίριο Ευρωπαϊκό πλήγμα, καθώς η **Ευρώπη** έχει “αγορασμένο” αρκετό από το αμερικανικό στεγαστικό χρέος. Η κορύφωση για την **Ευρώπη**, ήρθε με την Κρίση του **Δημόσιου Χρέους** κάποιων χωρών μελών της **ΟΝΕ**.

Στον αντίποδα, η πάλαι ποτέ “ελπιδοφόρος” **Κίνα**, που γνώρισε τον **Δυτικό Καπιταλισμό** μέσω ...**Hong-Kong**, όλη αυτή τη περίοδο εφαρμόζει ένα είδος **Κρατικού Καπιταλισμού** εκμεταλλεούμενη το φτηνό εργατικό δυναμικό που διαθέτει. Και φυσικά, λαμβάνει μέρος στο παιχνίδι των **Αγορών Χρέους**. Φαύλος κι από εκεί ο κύκλος.

Σε πρακτικό επίπεδο, το πρόβλημα βρίσκεται αυτή τη στιγμή στην **Αγορά του Χρέους**. Το λάθος που έγινε αφήνοντας ελεύθερη την αγορά **Ασφαλιστρών Κινδύνου (CDS)**, οδήγησε σε ξέφρενο τζογάρισμα στην χρεωκοπία κάποιων κρατών, με αποτέλεσμα σήμερα, να συμφέρει κάποιους περισσότερο η χρεωκοπία ενός Κράτους από την ανάπτυξή της. Το **CDS** της **Ελλάδας**, έχει μεγαλύτερη απόδοση από το (με βιώσιμο επιτόκιο) **Ομόλογο** της.

Το αποτέλεσμα των παραπάνω, είναι το “Φούσκωμα” του συστήματος, το οποίο πρέπει απαραίτητως να ξεφουσκώσει, αλλιώς θα σκάσει. Κι αν σκάσει, το ξεφούσκωμα θα είναι πολύ βίαιο. Κι όπως κάθε τι βίαιο, θα είναι και Κοινωνικά Άδικο.

Το περιβαλλοντικό πρόβλημα

Το παραπάνω σύστημα, που έχει δημιουργήσει μια ελίτ η οποία και το συντηρεί, ουσιαστικά

εμπορευματοποιεί τους **Πόρους**. Ο **Υπέρ-καταναλωτισμός**, πέρασε στους **Πόρους**. Η **Ελίτ**, για να συντηρηθεί, χρειάζεται έλεγχο των **Πηγών**. Η **Υπέρ-Κατανάλωση** των **Πηγών** επηρεάζει αρνητικά το **Βιοτικό Επίπεδο**. Αναγκαία Αγαθά για την ύπαρξη του Είδους, όπως ο **Ήλιος**, ο **Αέρας** και το **Νερό** έχουν γίνει δυσεύρετα κι επικίνδυνα.

Αυξήσαμε το **ΑΕΠ** μας, μειώνοντας τον **Δείκτη Βιοτικού Επιπέδου** μας. Ο Μύθος της **Ανάπτυξης**, ήθελε να συγχέονται αυτά τα δύο. Ουσιαστικά, συντηρούμε κι αυξάνουμε το **Οικολογικό** μας **Αποτύπωμα**, προκειμένου ν' αυξήσουμε το **ΑΕΠ** μας. Και δυστυχώς, φορτώσαμε το **Περιβαλλοντικό** αυτό πρόβλημα στις επόμενες γενιές, όπως ακριβώς το φόρτωσαν οι προηγούμενες σε μας, με μια διαφορά: η διόγκωση που παραδίδουμε, είναι εκθετική. Μία μορφή **Χρέους** που φορτώνουμε στις επόμενες γενιές, όπως και με το χρηματοοικονομικό, έχουμε κι εδώ. Μόνο που εδώ δεν υπάρχει **CDS** ούτε για τους λίγους...

"Το μοναδικό πρόγραμμα που χρειαζόμαστε συνοψίζεται με μία λέξη: λιγότερο. Λιγότερη εργασία, λιγότερη ενέργεια, λιγότερα υλικά. Τα κόμματα ούτε καν το ψελλίζουν." **Beppe Grillo**

Ένα είδος "**Βίαιης Απανάπτυξης**", θα τολμούσα να πω, ότι βιώνουμε σήμερα στην **Ελλάδα**. Μόνο, που επειδή επιβάλλεται από το ίδιο το Σύστημα, επιβάλλεται με **Καπιταλιστικούς Όρους**, οπότε είναι **Κοινωνικά Άδικο**. Επιπλέον, καθώς η μείωση του **Καταναλωτισμού** προκύπτει από την βίαιη μείωση των αποδοχών, χωρίς παράλληλη μείωση της **Εργασίας**, φέρνει **Ανεργία**, που φέρνει **Οικονομική Ύφεση**, οπότε το αποτέλεσμα γίνεται **Αρνητική Ανάπτυξη**. Κι ο Φαύλος Κύκλος, απλώς μεγαλώνει. "Φουσκώνει", αν προτιμάτε.

Θεωρώντας τις (οικονομικά) **Ανεπτυγμένες Χώρες** ως κέντρο της **Κατανάλωσης**, στο οποίο μεταφέρεται η **Παραγωγή**, η λύση είναι απλή. Αν αποκεντρωθεί (ή επανά-τοπικοποιηθεί, κατά **Latouche**) η **Κατανάλωση** στο χώρο **Παραγωγής**, τότε μειώνουμε το **Οικολογικό Αποτύπωμα**, αφού αφαιρούμε από το σύστημα μετακινήσεις. Ταυτόχρονα, αυξάνουμε την **Βιοϊκανότητα**, προσαρμόζοντας την **Κατανάλωση** στην **Τοπική Ικανότητα Παραγωγής**. Μια ομαλή μετάβαση, περιλαμβάνει παράλληλη μείωση της Εργασίας με τις αποδοχές. Με τέτοιο τρόπο μάλιστα, ώστε και πιο αποδοτική να γίνει η εργασία και να δημιουργηθούν αποκεντρωμένες Θέσεις Εργασίας που θ' απορροφήσουν την αστική Ανεργία, με ειδικά κίνητρα για δουλειές Παραγωγικής Βάσης.

Άλλες μορφές εφαρμογής **Απανάπτυξης Κοινωνίας**, που δείχνουν ότι τελικά **Ένας Άλλος Κόσμος είναι Υπαρκτός**, γίνονται τοπικά σε πολλά μέρη του πλανήτη. Προσπάθειες στον Ελλαδικό χώρο έχουμε στον **Βόλο**, όπου δημιουργήθηκε και **Τοπική Εναλλακτική Μονάδα** αντί του Ευρώ, αλλά κι αλλού (ακούμε για την **Αίγινα** και το **Μαραθώνα**) όπου υπάρχουν ευήκοα ώτα.

Αυτό δεν είναι απλώς αναγκαίο αλλά υποχρεωτικό για ν' αποφύγουμε την τελεσίδικη καταστροφή του γήινου περιβάλλοντος.

«Δεν είναι μόνο η αμετάκλητη κατασπατάληση του περιβάλλοντος και αναντικατάστατων πόρων.
μικρές δημοκρατίες γειτονιάς.

Η αναζωογόνηση της τοπικής κοινωνίας, αποτελεί μια διάσταση της αποανάπτυξης, που θα θέσει
στο κέντρο της ζωής του ανθρώπου, σημασίες άλλες, από την αύξηση της παραγωγής και της
κατανάλωσης και που θα θέσει στόχους ζωής, διαφορετικούς.

Η

*Δεν μπορούμε να ζητούμε διαρκώς από την οικονομία να αυξάνεται για να ξεπληρώσουμε τόκους
στους δανειστές, που προϋπέθεταν ότι η οικονομία θα αυξάνεται! Η οικονομία δεν είναι δυνατόν να
αυξάνεται επ' άοριστον, σε έναν πλανήτη με φυσικά όρια.*